

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
Факультет іноземної та слов'янської філології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
СмДПУ імені А. С. Макаренка

проф. **Юрій ЛЯННОЙ**

«24» *квітня* 2023 р.

ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ

з української мови

для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра

Розглянута на засіданні
Приймальної комісії
«24» квітня 2023 р.
Протокол № 16

Програма співбесіди з української мови для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі повної загальної середньої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, ступеня фахового молодшого бакалавра, молодшого бакалавра денної та заочної форм навчання.

Ухвалена на засіданні кафедри української мови і літератури
«29» березня 2023 р. Протокол № 12

Завідувач кафедри проф. О.М. Семеног

Голова комісії доц. О. М. Рудь

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму співбесіди з української мови визначено Програмою зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з української мови і літератури, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 26 червня 2018 року № 696.

Вступне випробування проводиться у формі письмового тестування. Критерії оцінювання додаються.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

УКРАЇНСЬКА МОВА

Назва розділу	Зміст мовного матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія	<p>Алфавіт. Наголос. Співвідношення звуків і букв. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування <i>у-в, і-й</i>. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [и], [o] в коренях слів. Сполучення <i>йо, во</i>. Правила вживання м'якого знака (знака м'якшення). Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовження м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання найпоширеніших складних слів разом і з дефісом. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис <i>н</i> та <i>ни</i> у прикметниках і дієприкметниках, <i>не</i> з різними частинами мови.</p>	<p>Учасник (учасниця) співбесіди повинен (повинна) вміти: Розташовувати слова за алфавітом; наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм (згідно з додатком); визначати звукове значення букв у словах; розпізнавати явища уподібнення й спрощення приголосних звуків, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування <i>у-в, і-й</i>; розпізнавати вивчені орфограми; правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити й виправляти орфографічні помилки на вивчені правила</p>
2. Лексикологія. Фразеологія	<p>Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноновживані слова. Професій-на, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми.</p>	<p><i>Пояснювати</i> лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; уживати слова в переносному значенні; знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні вивчені групи слів за значенням (омоніми, синоніми, антоніми, пароніми); пояснювати значення фразеологізмів, правильно й комунікативно доцільно використовувати їх у мовленні</p>
3. Будова слова. Словотвір	<p>Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова</p>	<p><i>Визначати</i> значущі частини й закінчення слова; розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, правильно вживати їх у мовленні</p>

<p>4. Морфологія. 4.1. Іменник</p>	<p>Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок іменників (на прикладі етикетних формул звертань <i>пане полковнику, сестро Олено, друже Сергію, Інно Вікторівно</i> і под.)</p>	<p><i>Розпізнавати</i> іменники; визначати належність іменників до певної групи за їхнім лексичним значенням, уживаністю в мовленні; правильно відмінювати іменники, відрізнити правильні форми іменників від помилкових; використовувати іменники в мовленні, послуговуючись їхніми виражальними можливостями</p>
<p>4.2. Прикметник</p>	<p>Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням (якісні, відносні, присвійні). Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення. Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників</p>	<p><i>Розпізнавати</i> й відмінювати прикметники; визначати розряди прикметників за значенням; утворювати форми ступенів порівняння якісних прикметників; відрізнити правильні форми прикметників від помилкових</p>
<p>4.3. Числівник</p>	<p>Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат</p>	<p><i>Розпізнавати</i> й відмінювати числівники; відрізнити правильні форми числівників від помилкових; правильно використовувати їх у мовленні; визначати сполучуваність числівників з іменниками; правильно утворювати форми числівників для позначення часу й дат</p>
<p>4.4. Займенник</p>	<p>Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Правопис неозначених і заперечних займенників</p>	<p><i>Розпізнавати</i> й відмінювати займенники; відрізнити правильні форми займенників від помилкових, правильно використовувати їх у мовленні; правильно писати неозначені й заперечні займенники</p>
<p>4.5 Дієслово</p>	<p>Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид дієслова (доконаний і недоконаний). Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособове дієслово. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.</p> <p>Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні</p>	<p><i>Розпізнавати</i> дієслова, особливі форми дієслова, безособове дієслово; визначати види, часи й способи дієслів; відрізнити правильні форми дієслів від помилкових; правильно писати особові закінчення дієслів</p> <p><i>Розпізнавати</i> дієприкметники (зокрема відрізнити їх від дієприслівників), визначати їхні</p>

	дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то . Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот	морфологічні ознаки й синтаксичну роль; відрізнити правильні форми дієприкметників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати дієприкметники, дієприкметникові звороти та безособові форми на -но, -то в мовленні. <i>Розпізнавати</i> дієприслівники, визначати їхні морфологічні ознаки, синтаксичну роль; відрізнити правильні форми дієприслівників від помилкових; правильно будувати речення з дієприслівниковими зворотами
4.6. Прислівник	Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів порівняння. Правопис прислівників на -о, -е , утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу	<i>Розпізнавати</i> прислівники, визначати їхню синтаксичну роль, ступені порівняння прислівників; відрізнити правильні форми ступенів порівняння прислівників від помилкових; правильно писати прислівники й сполучення прислівникового типу; добирати й комунікативно доцільно використовувати прислівники в мовленні
4.7. Службові частини мови	Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників. Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови. Частка як службова частина мови. Правопис часток	<i>Розпізнавати</i> прийменники, визначати їхні морфологічні ознаки; правильно й комунікативно доцільно використовувати прийменники в мовленні <i>Розпізнавати</i> сполучники, визначати групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, за вживанням і будовою; відрізнити сполучники від інших співзвучних частин мови; правильно й комунікативно доцільно використовувати сполучники в мовленні <i>Розпізнавати</i> частки, правильно писати частки
4.8. Вигук	Вигук як частина мови. Правопис вигуків	<i>Розпізнавати</i> вигуки й правильно їх писати

<p>5. Синтаксис 5.1. Словосполучення</p>	<p>Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.</p>	<p><i>Розрізняти</i> словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й частинами складного речення</p>
<p>5.2. Речення</p>	<p>Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)</p>	<p><i>Розрізняти</i> речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за будовою, складом граматичної основи, за наявністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)</p>
<p>5.2.1. Просте двоскладне речення</p>	<p>Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком. Тире між підметом і присудком</p>	<p><i>Визначати</i> структуру простого двоскладного речення, особливості зв'язку між підметом і присудком; правильно й комунікативно доцільно використовувати прості речення. Правильно вживати тире між підметом і присудком</p>
<p>5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні</p>	<p>Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот.</p>	<p><i>Розпізнавати</i> види другорядних членів; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості другорядних членів речення в мовленні</p>
<p>5.2.3. Односкладні речення</p>	<p>Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні)</p>	<p><i>Розпізнавати</i> типи односкладних речень, визначати особливості кожного з типів; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості односкладних речень у власному мовленні</p>

<p>5.2.4. Просте ускладнене речення</p>	<p>Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями й реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні</p>	<p><i>Розпізнавати</i> просте речення з однорідними членами, звертаннями, вставними словами, словосполученнями й реченнями, відокремленими членами (означеннями, прикладками, додатками, обставинами), зокрема уточнювальними; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості таких речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них</p>
<p>5.2.5. Складне речення</p>	<p>Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення</p>	<p><i>Розпізнавати</i> складні речення різних типів, визначати їхню структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями; добирати й конструювати складні речення, що оптимально відповідають конкретній комунікативній меті.</p>
<p>5.2.5.1. Складносурядне речення</p>	<p>Складносурядне речення, його будова. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Розділові знаки в складносурядному реченні</p>	<p><i>Розпізнавати</i> складносурядні речення; комунікативно доцільно використовувати їхні виражальні можливості в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в складносурядному реченні</p>
<p>5.2.5.2. Складнопідрядне речення</p>	<p>Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них</p>	<p><i>Розпізнавати</i> складнопідрядні речення, визначати їхню будову, зокрема складнопідрядних речень з кількома підрядними; визначати основні види підрядних частин, типи складнопідрядних речень за характером зв'язку між частинами; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості складнопідрядних речень різних типів у процесі спілкування; правильно розставляти розділові знаки в складнопідрядному реченні</p>
<p>5.2.5.3. Безсполучникове складне речення</p>	<p>Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні</p>	<p><i>Розпізнавати</i> безсполучникові складні речення; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості безсполучникових складних речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них</p>

5.2.5.4. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку	<p>Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому</p>	<p><i>Розпізнавати</i> складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості речень цього типу в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них</p>
5.3. Способи відтворення чужого мовлення	<p>Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом</p>	<p><i>Замінювати</i> пряму мову непрямою; правильно й доцільно використовувати в тексті пряму мову й цитати; правильно вживати розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом</p>
6. Стилістика	<p>Стилі мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їхні основні ознаки, функції</p>	<p><i>Розпізнавати</i> стилі мовлення, визначати особливості кожного з них; користуватися різноманітними виражальними засобами української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування</p>
7. Розвиток мовлення	<p>Види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів</p>	<p><i>Уважно читати</i>, усвідомлювати й запам'ятовувати зміст прочитаного, диференціюючи в ньому головне та другорядне; критично оцінювати прочитане; аналізувати тексти різних стилів, типів і жанрів; будувати письмове висловлення, логічно викладаючи зміст, підпорядковуючи його темі й основній думці, задуму, вибраному стилю та типу мовлення, досягати визначеної комунікативної мети; формулювати, добирати доречні аргументи й приклади, робити висновок, висловлювати власну позицію, свій погляд на ситуацію чи обставини; правильно структурувати текст, використовуючи відповідні мовленнєві звороти; знаходити й виправляти помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень, спираючись на засвоєні знання</p>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Загальна кількість завдань 30.

10 завдань з вибором однієї правильної відповіді з *чотирьох* (0 або 1 бал).

15 завдань з вибором однієї правильної відповіді з *п'яти* (0 або 1 бал).

5 завдань на встановлення відповідності (*4 з 5*) (0,1,2,3 або 4 бали).

Максимальна кількість тестових балів – 45 балів.

Для отримання 100 балів за шкалою 200 балів потрібно набрати **5** тестових балів.

Максимальний бал за співбесіду – 200 балів.

Результат абітурієнта від 0 до 99 балів – «незадовільно», вступне випробування вважається не складеним.

При отриманні позитивної оцінки від 100 балів і вище – вступне випробування вважається складеним.

**Таблиця переведення тестових балів
тесту з української мови до шкали 100–200**

Тестовий бал	Бал за шкалою 100–200
5	100
6	105
7	110
8	114
9	118
10	122
11	125
12	128
13	131
14	134
15	136
16	138
17	140
18	142
19	143
20	144
21	145
22	146
23	148
24	149
25	150

Тестовий бал	Бал за шкалою 100–200
26	151
27	152
28	153
29	154
30	155
31	156
32	158
33	160
34	162
35	165
36	168
37	171
38	174
39	176
40	179
41	182
42	186
43	190
44	195
45	200

Список рекомендованої літератури

1. Авраменко О. Українська мова та література: Довідник. Завдання у тестовій формі. К.: Грамота, 2020.
2. Авраменко О. ЗНО 2022. Українська мова та література. II частина. – К.: Грамота, 2021. – 168с.
3. Головашук С. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. К.: Либідь, 1995.
4. Заболотний О., Заболотний В. ЗНО 2022. Українська мова і література. Повний курс підготовки. К.: Літера ЛТД, 2021. 464 с.
5. Зубков М. Збірник диктантів для випускників та абітурієнтів з української мови. Х.: СПДФО, 2007.
6. Калинич О. Українська мова. Посібник для підготовки до ЗНО. Комплексне видання. 2021. 384с.
7. Кеврига Л. П., Терещенко О.О. Зовнішнє оцінювання з української мови: Комплексний універсальний довідник. Х.: Белкар-книга, 2007.
8. Літвінова І. М., Бутко С. Г., Гарюнова Ю. О., Тищенко З. Р. ЗНО 2022. Українська мова. Інтерактивний довідник-практикум із тестами. Х.: Ранок, 2021. 368 с.
9. Словник синонімів української мови: В 2-х т. Укл. Бурячок А., Гнатюк Г., Головашук С. та ін. К.: Наукова думка, 2001.
10. Словник фразеологізмів української мови. Укл. Білоноженко В., Гнатюк І. та ін. К.: Наукова думка, 2008.
11. Сучасний орфографічний словник української мови: 180 тис. Укл. Дубічинський В. В., Косенко Н. Я. Х. : Школа, 2007.
12. Ткачук Т. П. Практичний правопис української мови. 20 уроків грамотності. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006.
13. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т української мови НАН України. К.: Наукова думка, 2019.
14. Шевчук С.В. Українська мова: навчальний посібник. К.: Літера, 2000.
15. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Практикум з української мови: Модульний курс. Навч. посібник. Київ: Алерта, 2020. 284 с.
16. Шкуратяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс: Навчальний посібник. К.: Вища школа, 2007.
17. Юшук І.П. Практикум з правопису української мови. К.: Освіта, 2007.
18. Юшук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови. К.: Освіта, 2012. 270 с.

